

เมื่อเทคโนโลยีทางการแพทย์ได้ มีการพัฒนาทั้งในด้านวิธีการรักษา และ อุปกรณ์ทางการแพทย์ จนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้แพทย์สามารถที่จะยืดชีวิตผู้ป่วยที่กำลังจะถึงแก่ความตายออกไปได้ โดยแพทย์จะรักษาจนกว่าผู้ป่วยจะถึงแก่ความตาย หรือจนกว่าญาติของผู้ป่วยขอให้ยุติการรักษา แม้ว่าผู้ป่วยจะอยู่ในสถานะที่ไม่อาจฟื้นคืนมา หรือไม่มีทางรักษาได้ และมีชีวิตอยู่อย่างพืช ก็ตาม แต่แพทย์และญาติผู้ป่วยก็ไม่สามารถที่จะยุติการรักษาได้เพราะเป็นเรื่องของหน้าที่ จริยธรรม ศีลธรรมและกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ เป็นอย่างมาก

การแทรกแซงการตายของผู้ป่วย โดยไม่มีใครถามความประสงค์ ความสมัครใจ หรือความยินยอมของผู้ป่วยเลยว่าผู้ป่วยต้องการอย่างไร ผู้ป่วยแม้มีทรัพย์สินเงินทองพอที่จะใช้ยืดชีวิตออกไปได้ แต่เมื่อเขาไม่ต้องการรักษาต่อไปเขาก็จำต้องทนทุกข์ทรมานต่อไปกระนั้นหรือ การนำเครื่องมือเหล่านั้นมาใช้โดยไม่จำเป็น ภาระทั้งหลายจึงตกแก่ผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยต้องเสียค่ารักษาพยาบาลโดยไม่จำเป็น กลายเป็นการแสวงหาประโยชน์ของผู้ประกอบวิชาชีพที่ขาดจริยธรรม การนำเทคโนโลยี ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม

ในต่างประเทศมีการออกกฎหมายที่ให้สิทธิผู้ป่วยในการที่จะทำหนังสือแสดงเจตจำนงล่วงหน้าในการปฏิเสธการรักษาในวาระสุดท้ายของชีวิตได้ โดยให้ผู้ป่วยทำคำสั่งลายลักษณ์อักษรเพื่อปฏิเสธที่จะใช้มาตรการพิเศษ ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงไม่สะดวก และไม่มีมีความคาดหมายว่าจะประสบความสำเร็จไม่มีประโยชน์หรือมีผลดีต่อผู้ป่วย ได้แก่ วิธีการยืดชีวิตผู้ป่วยโดยไม่ได้รับประโยชน์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องช่วยชีวิตต่าง ๆ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาสถานภาพทางกฎหมายของหนังสือแสดงเจตจำนงล่วงหน้าในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต

จากการศึกษาพบว่า ในประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติรับรองในเรื่อง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถึง 3 มาตรา คือ มาตรา 4, 26 และ มาตรา 28 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นคุณค่าสูงสุดของรัฐธรรมนูญ การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐดำเนินไปเพื่อมนุษย์ ดังนั้น รัฐจึงต้องให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และจะต้องให้ความคุ้มครองปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การตายอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ การตายอย่างสงบ การตายตามธรรมชาติ กระบวนการช่วยยืดชีวิตผู้ป่วยของแพทย์ดังกล่าว ถือเป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง การปฏิเสธกระบวนการยืดชีวิตโดยเลือกตายอย่างเรียบง่ายตามธรรมชาติ สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ผู้ป่วยจึงมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตจำนงล่วงหน้าในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิตได้

หากพิจารณาตามกฎหมายไทยที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน หนังสือแสดงเจตจำนงล่วงหน้าในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต ไม่ใช่พินัยกรรมจึงไม่ต้องทำตามบทบัญญัติว่าด้วยมรดก หนังสือแสดงเจตจำนงล่วงหน้าในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิตไม่ใช่เอกสารสัญญา จึงเป็นนิติกรรมทั่วไป เป็นนิติกรรมที่ไม่มีแบบ ดังนั้น การแสดงเจตจำนงไว้ล่วงหน้า จึงอาจทำโดยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

แต่การแสดงเจตจำนงด้วยวาจา อาจเกิดกรณีโต้แย้งจากญาติของผู้ป่วยที่ไม่ยอมรับว่ามีการแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษาของแพทย์ เพื่อเป็นหลักฐานในการแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษาของผู้ป่วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีลายมือชื่อของผู้ป่วยและพยานอย่างน้อยสองคน

เนื่องจาก บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับหนังสือแสดงเจตจำนงล่วงหน้าในการปฏิเสธการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต ดังกล่าวยังต้องอาศัยการตีความเพื่อให้เห็นถึงการยอมรับสิทธิปฏิเสธการรักษาของผู้ป่วย ซึ่งหากมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ก็จะช่วยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการยุติการรักษาผู้ป่วยทั้งแพทย์และญาติเข้าใจถึงสิทธิของผู้ป่วยและไม่ต้องกังวลว่าตนเองอาจต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาหรือไม่

ดังนั้น จึงเสนอให้มีการออกกฎหมายรับรองสิทธิปฏิเสธการรักษาของผู้ป่วย และการรับรองสถานะทางกฎหมายของ “หนังสือแสดงเจตจำนงล่วงหน้าในการปฏิเสธการรักษาในวาระสุดท้ายของชีวิต” เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และมีการยอมรับปฏิบัติมากขึ้น

TE 150477

Medical technology has been developed both methods of treatments and high tech medical equipments. A physician can provide treatment to prolong life of a dying patient as long as possible or until his relative request for discontinuing of the treatment. Despite when a patient was in irreversible condition or in permanent vegetative state, his physician or relative were unable to terminate the treatment with regard to the concerns of their duties, as well as the issues of ethics, religion, and law that caused most dilemmas for medical profession.

Interrupting the dying process of a patient without asking him whether he want the treatments that serve only to prolong the dying process is the issue of interested. Even though the patient can afford for the costs of expenses but to prolong one's life may also mean to prolong one's suffering. Moreover, using of high tech medicine may be useless and cause unnecessary expenses for the patient. It can be beneficial for some medical profession, who lacks ethical

conscience, to take advantages from using it. Therefore, high tech medicine should be performed in reasonable extent.

Many countries have legislation to give the patient's right to make Living Will to reject treatment in terminal stage of life. The patient can make advanced written instruction to refuse any extraordinary expensive treatment that serve only to sustain life or to refuse resuscitation equipments.

The objective to this thesis was to study the status of Living Will to refuse treatment in terminal stage of life. The literature revealed that, in Thailand, the Constitution of Thailand B.E.2540 authorizes the human dignity as in clauses 4, 26, and 28. Human dignity is the highest value of the Constitution especially the concern of human dignity and the protection of human dignity.

Dying with dignity means dying with peace and by naturally. Therefore, life sustaining procedure would be considered as destroying of human dignity or dehumanitization. Refusal to prolong the dying process by choosing to die with peace and dignity is the human right under the Constitution. Accordingly, the patient should have the right to make Living Will to refuse treatment in terminal stage of life.

In Thai law, Living Will is considered neither a personal will nor a legal contract. Therefore, it can be made in advance by oral statement or in written document. However, Living Will which made in oral statement may later cause argument that the patient's relative may not accept the refusal of treatment. Accordingly, it is necessary to make the instruction in written document with patient signature and have at least two witnesses.

Statute law about Living Will still need interpretation about accepting of the patient's right to reject treatment. If the law state clearly about that matter, it would be helpful for all parties involving in the termination of the treatment to understand the patient's right. Moreover, it will ensure that they won't be liable for civil or criminal law.

In conclusion, this study proposes the legislation to give the patient's right to refuse treatment and the approval of the legal status of Living Will under the Constitution with more acceptance and more practically.